

Årsmelding 2013

67. arbeidsår

VEST-AGDER
BONDELAG

Innhold

Innhold.....	2
Forord	3
NORGES BONDELAG	4
Medlemsorganisasjonen	4
Årsmøtet i Norges Bondelag 2013	5
VEST-AGDER BONDELAG	6
Æresmedlemmer:.....	6
Tillitsvalgte i Vest-Agder Bondelag 2013/2014:	7
Representasjon og verv	7
Fylkeskontoret	8
Fylkeskontorets nettsider.....	8
ORGANISASJONSARBEIDET I FYLKET	10
Årsmøtet 2013	10
Styresaker	12
Arbeidsplan Vest- Agder Bondelag 03.13 - 03.14.....	12
Jordbruksforhandlingene 2013	15
Andre styresaker.....	15
Møter, kurs og arrangementer	18
Lokallagene per 31.12.13 :	23
Medlemstallet i lokallagene i 2013	26
Hilsen fra Vest-Agder Bygdekvinnelag	27
Regnskap	29

Forord

Mat og landbruk er i vinden som aldri før. Mediene er fulle av stoff om det vi holder på med. Det er noen kritiske røster, men det er også svært mange som er enige i de grunnleggende verdier som norske bønder og Norges Bondelag har.

Grunnene til interessen er nok mange.

Det spås at bærekraftig mat og dyrevelferd vil bli enda viktigere for forbrukerne i 2014, og at *"helse, sunnheit og eit naturleg og råvarebasert kosthald er det som kjem til å prega nordmenn sine matvanar framover..."* Norske kokker vinner store internasjonale konkurranser, og det er matlagingsprogrammer i enhver tv-kanal med respekt for seg selv.

Med disse megatrendene vokser det fram en skepsis i hele Europa på hva industrilandbruket gjør med maten vår. Bønder, forbrukere og miljøorganisasjoner jobber aktivt for å beholde lokalt eierskap, satse på dyrevelferd og å utvikle lokal matproduksjon. De sier nei til GMO, monokulturer og at storkapitalen eier hele verdikjeden mat. Og det er god grunn til å være skeptiske. Mediene er fulle av skrekkeksempler på hva som skjer når vi presser naturen utover det den kan takle. Kuer som ble kastet over bord når de ikke tålte båttransporten over Atlanterhavet, biene blir borte - og multiresistente bakterier sprer seg som følge av overdreven medisinbruk. Dette er noen utvalgte eksempler. Lokalsamfunn erfarer bakdeler når multinasjonale selskaper har tatt kontroll over lokal verdiskaping.

I Norge har vi fått en ny regjering, som tilsynelatende har et svært avslappet forhold til jordvern. Et anstrengt forhold til samvirke, og et lemfeldig forhold til kanaliseringspolitikken. Kobler vi dette med en overdreven tro på at stordrift løser alle utfordringer og lovnad om billig mat, ja da er alle leire i debatten triggja, og mediene kan rydde avissidene. Til oss.

Som et grunnleggende element i et stabilt og trygt samfunn må vi tåle å bli diskutert. Vi må tåle å bli kikka i kortene. Da er det vår jobb å sørge for å ha orden "i egne rekker" slik at vi kommer styrket ut av en slik diskusjon. Da må vi fortsette å være det landet med minst medisinbruk i egen husdyrproduksjon. Vi må komme ut av *"soyasporet"* og i stedet utvikle en matproduksjon, tufta på lokale ressurser. Vi skal fortsatt si nei til GMO, veksthormoner og ukritisk medisinbruk. Vi må sørge for å heve vår egen kompetanse, utvikle dyrevelferden og ta miljøhensyn. Vi må sette en fot i bakken i forhold til vår bruk av soya, og spørre oss om vi skal ta mål av oss til heller å utvikle en produksjon som i større grad er basert på lokale ressurser. Vi må utvikle sunne varer, lokale retter og sørge for god hverdagsmat. Da er det vi som vinner folkets hjerter i debatten om matproduksjonen i Norge. Da følger politikken etter.

Vi har noe unikt allerede. Folk i Europa går i store demonstrasjonstog for å få lov til å ha et landbruk som på mange måter likner det landbruket vi har her i vårt eget land.

Det gjøres fantastisk mye bra arbeid i Bondelaget. Jeg er stolt over å være en del av en slik organisasjon. Tusen takk til alle dere i lokallagene, i styret og i administrasjonen som er med og jobber og drar dette lasset. Uten hverandre ville vi være lite verd.

Birte Usland, Fylkesleder i Vest-Agder Bondelag.

Foto: øystein moi

NORGES BONDELAG

Medlemsorganisasjonen

Alle som støtter Norges Bondelags formålsparagraf kan være medlem. Alle er direkte medlemmer i Norges Bondelag. Foretak, herunder samdrifter, kan være medlem i Bondelagets Servicekontor AS. Det følger både rettigheter og plikter med medlemskapet. Norges Bondelag bestod 31/12-2013 av 61.459 medlemmer, fordelt på 18 fylkeslag og ca 580 lokallag. I Vest-Agder Bondelag var det, på samme dato, 1170 medlemmer.

"Høyt på strå .." Anne Raket Haaland, frå Øvre Øydna på Byremo. (Foto: øystein moi)

Årsmøtet i Norges Bondelag 2013

Årsmøtet er sammensatt av utsendinger fra fylkeslaga, representantskapet i Norges Bondelag, Norges Bygdekvinnelag og Norges Bygdeungdomslag.

Årsmøtet 2013 var lagt til "Loen Hotell" i Sogn og Fjordane, 11. til 14. juni. Dette var et utvidet møte som i tillegg til ordinære årsmøtesaker behandlet nytt Næringspolitisk program 2013 – 2016.

Årsmøtedelegatene fra Vest-Agder Bondelag var Birte Usland, Audun Meland, Anne Rakel Haaland og Tor Erik Leland.

Gode ambassadører for Vest-Agder Bondelag på plass i Loen. F.v. Anne Rakel Haaland, Birte Usland, Tor Erik Leland og Audun Meland. (foto: finn aasheim)

Tor Erik Leland holdt et flammende innlegg fra talerstolen i Loen. (foto: Finn Aasheim)

Årsmøte 2013 blei arrangert i naturskjønne omgivelser. (foto: finn aasheim)

VEST-AGDER BONDELAG

Æresmedlem *Odd Mæland* (foto: ø.moi)

Æresmedlem *Roar Dokmo* (foto: ø.moi)

Æresmedlemmer:

Roar Dokmo, Aust og Vest-Agder Bondelag og Bondelaget i Kristiansand.
Odd Mæland, Vest-Agder Bondelag
Jens Heggelund Smith, Lindesnes Bondelag.
Bjarne Dønnestad, Bondelaget i Kristiansand.
Kåre Refsnes, Lista Bondelag.
Johannes Solås, Lyngdal Bondelag

Tillitsvalgte i Vest-Agder Bondelag 2013/2014:

Styret:

Birte Usland, Marnardal, leder	birteus@online.no	412 84 837
Audun Meland, Eiken, nestleder	audun@stiland.no	909 90 763
Birger Reve, Lista	kviljo@online.no	901 68 556
Anne Rakel Haaland	rakelhaal@hotmail.com	480 77653
Tor Erik Leland, Audnedal	torleland@hotmail.com	470 11 157
Anne-Lill Fjell Roland, Songdalen(VABK)	anne.lill.roland@gmail.com	906 83 524
1. vara: Inger Liv Røyter Thoresen, Vennessla	inger.liv@hotmail.com	916 80 387
2. vara: Vidar Løvdal, Vennessla	vidarlovdal@hotmail.com	909 30 946
3. vara: Hilde Oksefjell, Indregarden 5	h.okse@online.no	957 32 248

Møteleder for årsmøtet

Søren Seland	for fylkesårsmøtet i:	2014
Vara: Åge Gyland		2014

Valgnemnd

Ann-Margret Haaland	for fylkesårsmøtene i:	2014/15/16
Jan Harald Lohne		2014 /2015
Åse Bente Sinnes / leder		2014
1.vara Halvard Bjerland		2014
2.vara Odd Harald Reve		2014

Representasjon og verv

Vest-Agder Bondelag har hatt følgende representasjon og verv:

- **Arbeidsutvalget:** Birte Usland og Audun Meland
- **Aksjonsleder, jordbruksforhandlingene:** Birger Reve
- **Innovasjon Norge - styret i Agder:** Birte Usland.
- **Flerbruksplan for Mandalsvassdraget:** Sigurd Haraldstad
- **Referansegruppe vanndirektivet:** Finn Aasheim og Birger Reve
- **HV's distriktsråd – i samarbeid med Rogaland:** Audun Meland (V-A), vara: Gunleiv Risa (R)
- **Kulturlandskapsgruppa i Vest-Agder:** Audun Meland, vara: Birte Usland
- **Regional Miljøplangruppe:** Audun Meland, vara: Birte Usland
- **Regiongruppa Landbrukets HMS tjeneste:** Tor Erik Leland
- **Styret i Landbrukets Samarbeidsråd Agder:** Birte Usland, vara: Audun Meland
- **Vest-Agder Landbruksselskap:** Birte Usland, vara: Audun Meland
- **Kontaktutvalget for Rovvilt i V-A:** Finn Aasheim
- **Samarbeidsutvalget Bondelaget/Gjensidige:** Birte Usland
- **Styret i Vest-Agder Bygdekvinnelag:** Anne Rakel Haaland
- **Styret i Landbrukets Dag:** Kari Lauvdal
- **Setesdalsheiene:** Olav Lidtveit (A-A)

- **Arbeidsgruppe økologisk landbruk:** Katrine Jarnes (A-A), vara: Birger Reve
- **Kontaktperson mot "Inn på Tunet":** Anne Lill Roland
- **Referansegruppe "Lokal mat på Agder":** Birte Usland
- **Kompetansenettverk for lokalmat sør:** Finn Aasheim, vara Olav Sande (R)
- **Styringsgruppe Saueprosjekt V-A:** Audun Meland, vara Tor Erik Leland
- **Styringsgruppe Melkeprosjekt V-A:** Audun Meland, vara Tor Erik Leland
- **Verveansvarlig:** Tor Erik Leland

Fylkeskontoret

Ansatte på *Agderkontoret* har i meldingsåret vært: organisasjonssjef *Finn Aasheim*, førstekonsulent *Turid Breistøl*, rådgiver *Øystein Moi*.

I en periode har *Kirsten Engeset*, prosjektleder i "Likestillings og rekrutteringsprosjektet" brukt gjestekontoret vårt i Gyldenløvesgate.

Kirsten Engeset, innleid og smilende gjestearbeider, med kontoradresse på Agderkontoret. (foto: øystein moi)

Fylkeskontorets nettsider

Det er i meldingsåret lagt ned betydelige ressurser i å bygge om nettsiden til et mer moderne, framtidsretta og brukervennlig design.

Øystein Moi, fra Agderkontoret, har deltatt i dette arbeidet både lokalt - og sentralt.

Ny nettside er nå publisert og tatt i bruk. Små justeringer blir gjort etter hvert som en høster nye erfaringer - og etter hvert som en får inn tilbakemeldinger fra brukerne.

En vil i denne sammenheng oppfordre medlemmene / brukerne våre om å sende oss bilder og reportasjer fra aktiviteter rundt i lokallagene.

Vi er avhengige av et tett og godt samarbeid på dette området. Nettsiden er vår fremste informasjonskanal mot storsamfunnet. Mot media, mot lokallagene - og mot potensielle nye medlemmer.

Reiseleder med tilsynelatende full kontroll. Org.sjef Finn Aasheim guider to fylkesstyrer på rundreise på Nord-Jylland. (foto: øystein moi)

ORGANISASJONSARBEIDET I FYLKET

Årsmøtet 2013

Årsmøte vart skipa til i dagane 11.- og 12. mars på Quality Sørlandsparken Hotell. Fyrste dagen var øymerka politiske saker med hovudvekt på dei komande jordbruksforhandlingene - og sjølvstilt med tanke på stortingsvalet den 9. september. Møteleiar var Erik Fløystad.

Fyrste mann på talarstolen var forskningsdirektør v/ Bioforsk, *Nils Vagstad*. Han tala kring emnet " *Norsk matproduksjon - miljøvenleg, bærekraftig og klimatilpasset ? En analyse med de globale utfordringene som bakteppe.*"

Styremedlem i Norges Bondelag, *Bjørn Gimming*, var oppteken av dei aktuelle spørsmåla " *Hvorfor produsere mat i Norge - hva slags politikk trenger vi ?*" I tillegg var det faglege innlegg av fylkesleiaren i Vest-Agder Bondelag, *Birte Usland - Åse Hodne Hørsdal* frå Visit Sørlandet og *Turid Haga Vange* frå Tine.

Bjørn Gimming er medlem avv hovedstyret i Norges Bondelag. Gimming var hovedtaler på årsmøtet i 2013. (foto: øystein moi)

Siste bolck på timeplanen var politisk debatt med fylgjande utgangspunkt - og spørsmål til panelet: " *Hvordan kan vi styrke verdikjeden mat - og næringsmiddelindustri.*"

I panelet: Ingunn Foss (H), Kjell Ingolf Ropstad (KrF), Kari Henriksen (AP) og Kåre Gunnar Fløystad (SP).

Ordstyrar var den vidgjetne bladstyraren *Stein Gauslaa* frå Arendal.

Klokka 18:30 tok møtelyden bordsete i storstova på Quality Hotell. Festmiddag, *smaken av Agder*, under leiding av *Kirsten Engeseth*.

Selv om de ikke er enig om absolutt i landbrukspolitikken - så er de likevel gode venner. Fylkesleder Birte Usland og stortingsrepresentant Ingunn Foss (H)

Grindølen *Søren Seland* er ofte et sosialt midtpunkt hvor godtfolk samles. Særdeles god i norsk muntlig - og med et smittende humør. Ordstyrer under fylkesårsmøtet - og aktiv deltaker på den årlige Sørlandssamlinga. (foto: øystein moi)

Styresaker

I 2013 ble det holdt 7 styremøter, hvorav ett telefonmøte. Styret behandlet totalt 45 saker. Tidlig i september reiste styret og administrasjon til Aalborg sammen med Aust-Agder. I tillegg til egne styremøter besøkte vi Vidensenteret for landbrug og Djursland Landboforening. Vi fikk grundige orienteringer om nabolandets utfordringer, i et helt annet landbrukspolitisk regime enn det norske. Vi møtte et høyproduktivt, men gjeldstynget og lite lønnsomt landbruk i et land med svært produksjonsforutsetninger fra naturens side.

En glad gjeng austegder - og vestegder på studietur, og innlagt styremøte, i Danmark. (foto: øystein moi)

Arbeidsplan Vest- Agder Bondelag 03.13 - 03.14

-Kjærlighet til norsk mat-

<i>Mål</i>	<i>Tiltak</i>	<i>Resultat</i>
Styrking av org.arbeidet og utvide kontakten med lokallagene	Økt satsing på opplæring av tillitsvalgte. Følge opp likestillingsprosjektet Aktiv verving – følge opp sentralt program Økt medlemskontakt med bruk av E-post og SMS Følge opp sentral HMS-kampanje	5 fra hvert lokallag på ledermøte Prosjekt gjennomført Verving- nokså løpende I full bruk 5 kurs høsten 13
Være synlige i samfunnsdebatten m.h.t. landbrukspolitiske saker. Jobbe for best mulig resultat i jordbruksforhandlingene.	Prioritere arbeid med jordbruksoppgjør 2013 og Stortingsvalg 2013. Aktiv deltakelse Landbr. Samarbeidsråd Samle innspill fra lokallagene.	Stor valgkampaktivitet: Leserinnlegg, politikerkontakt, utdeling av materiell, rundballer. Birte jan 14

	<i>Gi uttale til jordbruksforhandlingene. Være aktive internt i NB - og overfor det politiske miljøet.</i>	<i>mars 14 Gj.ført, inkl. valgkamp!</i>
Være pådrivere i arbeidet med landbruksrelatert næringsutvikling	<i>Samarbeid med AA om å opprettholde styreplass i Innovasjon Norge. Følge opp strategiplaner i regi av fylkesmann Være aktive i styringsgruppa for melkeprosjekt og saueprosjekt og i referansegruppe for Lokal mat på Agder</i>	<i>Ja: Innspill gitt høst 2013 Åse I. Flateland i styret Ny plan på plass Audun Ble ikke slik gruppe. Signal om 2014.</i>
Følge opp saker som angriper eiendomsretten Grunneierrettigheter, eiendomsrett, og ressursforvaltning.	<i>Fortsatt være ledende pådriver i rovviltarbeidet.</i> <i>Søke om fellingstillatelse når dette er nødv. Delta i kontaktutvalget for rovdyr i VA, og følge opp forvaltn.plan for rovdyr Reg.1 Bistå medlemmer med faglig hjelp - og evt. juridisk bistand. Bistå lokallag med uttalelser i høringssaker. Ha særlig fokus på vanndirektivet</i>	<i>Gj. ført. Ulvesøknad om vårfelling fulgt opp til MD. Søknad skadefelling ulv i sept. Deltatt i kontaktutvalg og gitt flere innspill til forvaltningsplan. Finn i NB's fagteam rovdyr. Løpende Ingen saker Gitt innspill og deltatt (Birger)</i>
Holde oss orientert om WTO-avtale og holde jevnt fokus på EU-spørsmålet	<i>Aktivt info.arbeid - og følge NB sine tiltak når dette er nødvendig. Økonomisk støtte til VA - Nei til EU.</i>	<i>Ikke aktuelt Ja, jf. budsjett</i>
Kommunikasjon	<i>Oppdaterte, egne nettsider: www.bondelaget.no/agder Aktiv deltakelse: Naturligvis og Arendalsuka Åpen Gård (4 arrangem.) Alliansebygging gjennom politiske kontakter på kommune, fylkes - og stortingsnivå. Invitere nøkkelpersoner til styremøter og andre arrangementer hvor dette er naturlig.</i>	<i>Nye nettsider innført – høy aktivitet Ja! Debatt og ministerbesøk Evje. 6 dager i Arendalsuka! Lista og Kvinesdal Mye i valgkampen ++. Aktive i fylkeskomm. landbruksforum.</i>

Styret i Vest-Agder Bondelag ville i arbeidsåret særlig prioritere:

Satsing på opplæring av tillitsvalgte, Arbeid med jordbruksoppgjør 2013 og Stortingsvalg 2013 og Rovdyrarbeidet.

Fylkeslederen er en aktiv person med et stort og omfattende nettverk. På Agderkontoret får vi ofte spørsmål fra media om hvor Birte er å treffe. Her er det NRK - fjernsynet som får et intervju i etterkant av ledrmøtet på Evjemoen den 18.12.2013. (foto: øystein moi)

Storbonde frå Kviljo på listalandet - og medlem av fylkesstyret i Vest-Agder Bondelag, *Birger Reve*, lot seg virkelig imponere over størrelsen på dyrene - og ikke minst effektiviteten i dansk svineproduksjon. (foto: øystein moi)

Jordbruksforhandlingene 2013

Også i 2013 leverte Vest-Agder Bondelag felles innspill med Aust-Agder

Vi framhevet følgende generelle punkter:

- Lønnsomhet i all landbruksproduksjon må økes og inntektsgapet mot andre grupper må reduseres.
- Styrke importvernet og utnytte handlingsrommet i eksisterende ordninger
- Prioritere den produserende bonde ved å legge økt vekt på økt kvalitet og produksjon. Vi ønsker ikke at mer økonomi går med til kvoteleie, jordleie osv.
- Et agronomisk og administrativt kompetanseløft må bidra til økt produksjon og økt lønnsomhet. Vi tror det er lønnsomhet å hente på økt kompetanse i alle ledd. Vi ber om ekstra, og bred, satsing på landbruksutdanning og kunnskapsformidling. Det er videre behov for intensivert, og eksternt finansiert, forskning og utvikling, ikke minst for å forbedre grovfôrproduksjon og å kunne produsere godt proteinrikt fôr.
- En må vurdere å utvide virkeområdet for jordbruksfradraget, til å gjelde flere virksomhetsområder knytta til gårdsbruk. Eks. IPT-tjenester.

(Hele uttalen er tilgjengelig på Agderkonteret.)

Resultatet av forhandlingene ble relativt godt mottatt. For første gang på lang tid ga oppgjøret et kronemessig bedre resultat enn ”andre grupper”.

Andre styresaker

Stortingsvalget

Mye av arbeidet i 2013 var knyttet opp til at det var stortingsvalg i september. I tillegg til det landbrukspolitiske arrangementet på vårt eget årsmøte i mars har bondelaget engasjert seg i valgkampen på følgende måter:

Alle lokallaga bidro til å distribuere bondelagets analyse av de forskjellige partienes standpunkter i landbrukspolitiske saker.

Arendalsuka: I samarbeid med Aust-Agder, Norges Bondelag og Samarbeidsrådet deltok vi med stand i 6 dager i august. Der arrangerte vi ”landbrukspolitisk duell” mellom landbruks- og matminister Trygve Slagsvold Vedum og Høyres landbrukspolitiske talsmann Svein Flåtten.

Messa Naturligvis: Egen stand i 3 dager. Bidro til at landbruksminister Vedum holdt hovedtale. Arrangerte debatt mellom 1. kandidater fra Agder og bondelagsleder Nils T. Bjørke.

Lyngdal Dyrskue: Deltok med egen stand i 3 dager.

Bondelagets stand på Arendalsuka ble en populær møteplass. Både statsråder, stortingspolitikere, stortingskandidater og fant seg til rette i vår sofa. Her er Birte sammen med Sp's førstekandidat i V-A, Tor Jørgen Tjørhom og fylkesmann i Vest-Agder Ann Kristin Olsen

Rovdyr

2013 ble et rolig år i Vest-Agder. SNO bekreftet tap av sau til ulv i Vennesla i september. Det er også dokumentert tap til ørn. Til tross for stor sannsynlighet, ble det heller ikke i 2013 dokumentert tap til gaupe. Det var derfor få søknader og beskjedne utbetalinger av erstatning. (Aust-Agder hadde derimot betydelige ulveskader, og rekordutbetaling av erstatninger) Vest-Agder Bondelag har hatt høy aktivitet i forhold til å sikre fellingstillatelser, lisensjakt med mer. Søknad om skadefelling på våren ble også i 2013 etter klage helt til Miljøverndepartementet. Søknader i beitesesongen har blitt innvilget, og skadefellingslag har gjort fellingsforsøk. Fra 1. oktober har det vært åpnet for lisensjakt på 1 ulv Vest-Agder. To ulv er felt "nær" Vest-Agder, en i Vegårshei nov 2013 og en i Iveland febr 2014.

Saueprojekt i Vest-Agder

Prosjektet, som Vest-Agder Sau og Geit har tatt initiativ til, har hatt høy aktivitet også i 2013. Prosjektleder Ove Myklebust bidrar til optimisme i sauenæringen. I prosjektet står kompetanse og rådgiving i fokus. Audun Meland representerer Vest-Agder Bondelag i styringsgruppa.

Annet:

- Gitt høringsuttale til forslag om økt konsesjonsgrense for kylling
- Gitt (nytt) innspill til Regionalt Næringsprogram Aust- og Vest-Agder
- Gitt innspill til etablering av svineproduksjon i Agder
- Støttet Vest-Agder Nei til EU med kr. 10.000,-
- Gitt innspill på kandidater til NB's faste utvalg
- Gitt innspill på kandidater til styret i Innovasjon Norge Agder
- Gitt høringsuttale til forslag om å fjerne priskontrollen i konsesjonsloven
- Oppfordret kommunene til positiv håndtering av søknader om utsatt frist for spredning av husdyrgjødsel.
- Gitt uttale til Ulvesoneutvalgets rapport
- Gitt innspill til arbeidet med ny forvaltningsplan rovvilt i region 1
- Gitt høringsuttale til vannkraftutbygging – Åseralsprosjektene
- Forlenget rente- og avdragsfritt lån til Landbrukets Dag SA – til 2016
- Bevilget ”Aktive lokallagsmidler til alle lokallag. Til sammen kr. 73.600,-
- Fulgt opp fylkeskommunens Landbruksforum, og gitt innspill til fylkeskommunens uttale til jordbruksforhandlingene 2014
- Gitt innspill på kandidater til Heimevernets Regionråd

Det tikker stadig inn rykende ferske meldinger om ulveobservasjoner til organisasjonssjefen på Agderkontoret.. Da kan det være helt OK med minst to par briller - og 1 stk mobiltelefon. Meldingene blir alltid videresendt til rovdirektor og sauebonde Brekkemoen. (foto: øystein moi)

Møter, kurs og arrangementer

"Trygghet og helse i landbruket"

- En kampanje for HMS-arbeidet i Norsk landbruk

Kampanjen er et samarbeidsprosjekt i regi av de fleste landbruksorganisasjonene i landet: *Norges Bondelag, Norsk bonde - og småbrukarlag, Norges Bygdekvinnelag, Norges Bygdeungdomslag, Landbrukets HMS -teneste, Norsk Landbruksrådgivning, Norske Landbruks tjenester, Norsk Landbruksamvirke, Tine, Nortura, Skogeierforbundet, Gartnerhallen, Norsk Gartnerforbund, Norsvin, Felleskjøpet, Gjensidige, Landbruksforsikring, Landkreditt, DNB, Fokus Bank, Sparebank 1, Terra Forsikring, if, Animalia, Matmerk, Landbrukets brannvernkomite' og Arbeidstilsynet.*

Ved Agderkontoret har Øystein Moi vært koordinator for gjennomføring av kampanjen på Sørlandet.

En kan i ettertid slå fast at det ikke har vært lett å få til et effektivt og engasjerende samarbeid mellom de ulike organisasjonene.

Det er i meldingsåret gjennomført to samarbeids / planleggingsmøter på Agderkontoret.

Agderkontoret, i samarbeid med Landbrukets HMS-tjeneste og Sørlandets førsthjelpsundervisning, har i løpet av høsten 2013 arrangert 9 kurskvelder - fordelt på begge agderfylkene

Hovedfokus har vært på førstehjelp - og på psykisk helse.

112 deltakere har mottatt kursbevis.

Ved Agderkontoret vil en rette en spesiell takk til HMS-rådgiver Maria Helliesen Vikingsdal for godt samarbeid - og for prikkfri gjennomføring av alle kursene.

Gjennom våren og høsten 2014 satser vi på å videreføre dette viktige arbeidet (Landbrukets HMS-tjeneste) ved å besøke alle bondelagene i Agder og fortelle litt mer om arbeidet med psykisk helse gjennom kampanjen «Trygghet og helse i landbruket».

Naturligvis - 2013

Messa vart skipa til på Evjemoen i dagane 09. - 11. august.

Det vart notert publikumsrekord. Aldri nokon gong tidlegare har så mange personar løyst billett til "Naturligvis." Om lag 11 000 skodelystne fekk med seg ei spanande landbruksutstilling, velsmakande og kortreiste matrettar - og ikkje minst ein solid porsjon valflesk frå dei fleste politiske parti.

Innspurten på stortingsvalkampen sette sitt tydelege preg på *Naturligvis 2013*.

I tillegg til dei to statsrådene, *Grete Faremo* og *Trygve Slagsvold Vedum*, var dei fleste listetoppene frå baa agderfylka å sjå på stemneplassen.

Eit sær sars vellukka arrangement - og ein framifrå utstillingsplass for heile landbruksnæringa.

Traktorar i alle regnbogens fargar er ettertrakta utstillingsobjekt på landbruksmessa. (foto: øystein moi)

Naturligvis - ein omtøkt møteplass for folk i alle aldre. Store og små. Byfolk og bygdefolk. Unge og gamle . (foto: øystein moi)

Justisminister Grete Fåremo tala beint fram på heimebane då ho vitja Naturligvis 2013 - på Evjemoen. Eit drugt steinkast unna barndomsheimen på Byglandsfjord. (foto: øystein moi)

Leiarmøte 2013

Det vart skipa til felles leiarmøte, for dei to agderfylka, på Evjemoen den 18. november. Eit stramt, variert - og spanande program vart servert dei kring 130 deltakarane. Frå Norges Bondelag møtte organisasjonssjef *Astrid Solberg* og 2. nestleiar *Brita Skallerud*.

Hovudtalar, eller kan hende me skal omtale han som gjesteforelesar, var den særstaleføre osloguten *Ingebrigt Steen Jensen*. Stikkord for det halvannan time lange foredraget var: "*Kultur, historie, ideologi og prestasjoner - 4 faktorer som kjennetegner verdens mest fremgangsrike virksomheter.*"

Blant deltakarane var m.a. *stortingsrepresentantane Odd Omland, Kjell Ingolf Ropstad, Ingunn Foss, Svein Harberg, Norunn Tveiten Benestad, Hans Fredrik Grøvan* og *Åse Michaelsen*.

Det vart høve til både politiske innlegg frå talarstolen - og tilhøyrande spørsmål frå salen.

Etter ei velsmakande matøkt var tida mogen for ein bolck med meir interne saker for bondelagets egne medlemmer og utsendinger:

- Bønder støtter bønder – Samarbeid med Utviklingsfondet, i Malawi

v/ Astrid Solberg, Organisasjonssjef i Norges Bondelag

- Kommunikasjonsarbeid i Bondelaget: Utvortes og innvortes - Alle kan bidra!

v/ Astrid Solberg

- Godt lokallagsarbeid – Satsingsområde i NB

v/ Brita Skallerud

Bønder og stortingsrepresentanter tilhørende både agderfylka var hjarteleg tilstades under leiarmøtet på Evjemoen. F.v. Erik Fløystad, Norunn Tveiten Benestad, Ingunn Foss, Svein Harberg, Birte Usland, Odd Omland, Åse Michaelsen, Hans Fredrik Grøvan og Kjell Ingolf Ropstad. (foto: øystein moi)

Meir enn 130 personar stod på gjestelista då Agderkontoret / aust - og Vest Agder Bondelag skipa til leiarmøte i november. (foto: øystein moi)

Skattekurset 2013

I år ble Skattekurset i regi av Bondelagets Servicekontor avholdt 13-15.nov på Rosfjord Strandhotell, Lyngdal. Det var advokat Rune T. Rylandsholm og rådgiver Elling Bjerke som var forelesere fra Bondelaget.

Det var 80 deltakere fra regnskapskontorene som er tilsluttet Norges Bondelag i begge Agderfylkene som deltok. På Skattekurset i Agder i år, satte vi ny rekord i Bondelaget på fylkesnivå med 16 deltakere fra Skatt Sør.

En stor takk til Turid Breistøl v/ Agderkontoret som hvert år sørger for at skattekurset blir gjennomført på en prikkfri måte. Et populært kurs hvor deltakerne kommer tilbake år etter år - og gir svært gode tilbakemeldinger på både innhold og gjennomføring. (foto: øystein moi)

Sørlandssamlinga

Sørlandssamlinga 2014 blei arrangert i dagene 10. og 11. januar på Quality Hotell i Sørlandsparken. Et rekordstort deltakerantall, omlag 300 personer, vitner om et svært populært arrangement. Faglig påfyll og sosialt samvær - hånd i hånd. Sørlandssamlinga blei arrangert for 35. gang. Bondelagene på Agder bidro bl.a med foredrag om kvinnebønder av Astrid Brekken i under "*Bondelaget time.*"

Ei flott samling av av gitar i sin aller beste alder. Festkomiteen kunne så avgjort smile - med godt samvet. Frå venstre: Harald Støyl, Sigbjørn Haslemo, Jon Leif Eikaas, Arild Grødum, Knut Helmer Feltstykke og Torleiv Roland. (foto: øystein Moi)

Lokallagene per 31.12.13 :

Lokallag	Lokallagsleder	Telefon	e-post adresse
Kristiansand	Tomas D. Gabrielsen	95062183	tomas.d.gabrielsen@gmail.no
Mandal	Tom Rune Gundersen	90025809	tom.rune.gundersen@mandal.kommune.no
Lista	Odd Harald Reve	38393176 97029089	<u>Oh-re@online.no</u>
Nes	Kaspar Stordrange	38320165 97468550	
Flekkefjord	Ingve Nilsen	99557361	<u>ingven@online.no</u>
Vennesla	Alv Vinjerui	90164246	<u>alvvinjerui@gmail.com</u>
Songdalen	Rune Undheim	47626451	rune.undheim@vabb.no
Søgne	Jørund Try	38167655/ 48608137	<u>jorundtry@hotmail.com</u>
Marnardal	Sjur Laudal	38286140 97534482	<u>sjurlauvdal@hotmail.no</u>
Åseral	Halvard Forgard	95991230	<u>h_forgard@hotmail.com</u>
Audnedal	Odd Arild Eikeland	38281163 47028588	<u>Od-ar-ei@online.no</u>
Lindesnes	Andreas Nøkland	91773928	<u>andreasnokland@hotmail.com</u>
Lyngdal			
Hægebostad	Arne Mydland	38348642/ 41230145	<u>tonesl@online.no</u>
Eiken	Harald Hobbesland	90926093	<u>haraldhobbesland@yahoo.no</u>
Kvinesdal	Beate Egeland	91793297	<u>BE@lv.no</u>
Sirdal	Gunn Siri Ousdal	38371822/ 45200277	<u>Gu-ou@online.no</u>

! Ring oss på **03100**, eller snakk med din forsikringsrådgiver

Det skal ikke skje ulykker på min gård!

Skadeforebyggende tiltak er viktig! Fortsatt har vi svært mange branner i driftsbygninger i landbruket i Norge. 2013 ble dessverre også et brannår.

70 % av brannene skyldes feil på elektrisk anlegg eller feil ved bruken av elektrisk utstyr.

Sørg for at det elektriske anlegget på gården din er i orden. Sørg for å ha avtale om elk kontroll med termografering – da får du betydelig rabatt på forsikringene også.

Gjensidige

Arendalsuka 2013. Innspurten på valgkampen - og både Bondelag, Regjering og Storting sendte sine skarpeste debatanter til Arendal. (foto: øystein moi)

Arendalsuka blei en stor suksess for både deltakere og publikum. Rammen rundt arrangementet, kulissene, kunne neppe vært bedre. (foto: øystein moi)

Medlemstallet i lokallagene i 2013

For å bli registrert som medlem i Norges Bondelag må man betale kontingent etter de vedtak som Norges Bondelags årsmøte fatter. Medlemstallet i lokallagene nedenfor gjelder betalende medlemmer.

I Vest-Agder i 2013 var det en medlemsnedgang på 16 medlemmer.

Lag	medl.tall 31.12.2012	medl.tall 31.12.13	ut i år	inn i år	pluss/ minus
Kristiansand	84	86	5	7	2
Mandal	77	72	6	1	-5
Lista	101	100	5	4	-1
Nes	24	23	1	-	-1
Flekkefjord	61	60	4	3	-1
Vennesla	100	95	7	2	-5
Songdalen	106	104	4	2	-2
Søgne	49	45	7	3	-4
Marnardal	111	107	5	1	-4
Åseral	47	50	6	9	3
Audnedal	68	69	1	2	1
Lindesnes	77	81	0	4	4
Lyngdal	69	66	4	1	-3
Hægebostad	33	33	2	2	-
Eiken	31	31	3	3	-
Kvinesdal	78	78	3	3	-
Sirdal	70	70	4	4	-
Sum	1186	1170	67	51	-16

Gode venner som begge håper på et godt år for Vest-Agder Bondelag, og for Norges Bondeag. (foto: øystein moi)

Hilsen fra Vest-Agder Bygdekvinnelag

Anne Lill F. Roland (foto: øystein moi)

2013 har vært et aktivt år for Vest-Agder Bygdekvinnelag. Vi har vært med på mange aktiviteter og dugnader. Vi har i år også hatt ansvar for dessertbordet på Naturligvis sammen med Aust-Agder Bygdekvinnelag og vi jobber godt sammen. Flere lag er flinke til å møte opp for å jobbe dugnad og fylkesstyret har også gjort et formidabelt arbeide. Vi var også med for andre gang på dugnad på Eikerapen Rootsfestival og hadde ansvar for Låverestauranten i år igjen. Det er en fin sammensveiset gjeng som jobber dugnad og det blir knyttet nye kontakter med trivelige folk.

Norges Bygdekvinnelag har årsmøte annet hvert år, og i mellomåret pleier det å være et inspirasjonsseminar. I år ble det avholdt et inspirasjonsseminar på Lillehammer, og tenk 280 damer sammen ble virkelig et kick for oss alle.

Det var virkelig gode inspiratorer som f. eks. Sylvia Brustad, Aslak Sira Myre og mange fler. Flere fra fylkesstyret var tilstede, og til sammen med flere kvinner fra lokallagene var vi 11 fra Vest-Agder.

Norges Bygdekvinnelag har også startet opp et nytt prosjekt innen mat, Sunn Matglede hvor vi skal holde kurs for barn mellom 8 til 14 år sammen med en voksen. Dette blir noe vi i Vest-Agder kommer til å satse stort på da det er en viktig lærdom å gi videre til den generasjon. Dette er mitt andre år som fylkesleder, og det er like interessant og lærerikt, men mye arbeide, og jeg lærer hele tiden noe nytt.

Jeg har et godt samarbeide med Vest-Agder Bondelag og trives stort i sammen med dere i styret.

Anne Rakel møter i vårt styre, og det er en interessert og engasjert jente, som virkelig ikke er redd for å ta i et tak.

Jeg takker for tilliten jeg blir vist i Bondelaget og måten dere er der for alle i styret.

Med hilsen

Anne-Lill Fjell Roland, Leder Vest-Agder Bygdekvinnelag

at skog
Best på skog

GARANTI

- Rask tilgang til AT Skogs medarbeidere i alle kommuner.
- Prognoser for tømmerpris, driftspris, rotnetto og investeringskostnader.
- Løpende oppdatert driftsapparat for å sikre optimal utnyttelse av tømmeret og høyest mulig pris til skogeier.
- Rask og effektiv tømmertransport.
- Miljøkompetanse hos alle ansatte og entreprenører.
- Eierdemokrati med påvirkningsmuligheter.
- Mulighet for avkastning på innskutt kapital og etterbetaling på samhandel.
- Vi er ISO sertifisert både på miljø og kvalitet.

Regnskap

Regnskap for Vest-Agder Bondelag 2013

Driftsinntekter		R 2013	Budsjett 13	R 2012
3000	Rammebevilgning	389 600,00	370 000,00	365 750,00
3030	Refusjoner andre org/prosjektinntekter.	13 500,00	10 000,00	21 800,00
3092	Refusjoner opplæring og tilskudd fra NB	60 060,00	60 000,00	60 060,00
3140	Annonseinntekter	17 000,00	10 000,00	11 600,00
3093	Aktive lokallagsmidler	58 370,00	57 000,00	61 926,00
3091	Fylkesleders budsjett	220 000,00	225 000,00	215 800,00
3050	Inntekter vedr. kontortjenester	38 691,69	17 000,00	2 200,00
Sum inntekter		777 221,69	749 000,00	739 136,00
Kontorutgifter		R 2013	Budsjett 13	R 2012
7751	Lønn arkivarbeid	-	-	-0,08
7751	Andre kontorkostnader	4 505,00	6 000,00	1 368,00
7751	Kostnader, porto/frakt	130,00		49,00
7751	Støtteannonser, materiell	2 000,00		1 562,20
		6 635,00	6 000,00	2 979,12
Styreutgifter		R 2013	Budsjett 13	R 2012
7760	Arbeidsgiveravgift	19 872,68	20 000,00	22 637,55
7760	Møtegodtgjørelse	140 800,00	140 000,00	154 903,70
7753	Fylkesleders budsjett	220 000,00	225 000,00	215 800,00
7753	Aktivitetstilskudd leder	109 358,31	45 000,00	69 785,45
7760	Diverse, gaver	3 469,30	2 000,00	2 126,00
7760	Reisegodtgjørelse	35 189,85	35 000,00	48 651,70
7760	Møteutgifter	20 381,44	15 000,00	50 311,91
7760	Billetter/refusjon reiseutgifter	9 618,00	10 000,00	5 492,00
Sum styreutgifter		558 689,58	492 000,00	569 708,31
Møteutgifter og informasjon		R 2013	Budsjett 13	R 2012
7755	Opplæring av tillitsvalgte	73 846,00	60 000,00	7 075,00
7756	Årsmøte	88 094,45	50 000,00	28 083,20
7757	Ledermøte	64 665,50	45 000,00	513,00
7758	Andre møter	65 503,11	23 000,00	-
7761	Valgnernd	18 925,05	7 000,00	14 794,95
7764	Informasjon	5 788,00	-	3 290,56
7765	Aktive lokallagsmidler	58 774,30	72 000,00	59 137,00
7766	Naturligvis Messa stand	9 523,00	-	4 359,38
Sum møteutgifter og informasjon		385 119,41	197 000,00	110 178,09
Sum utgifter i alt		950 443,99	755 000,00	689 939,52
Driftsresultat		173 222,30	-6 000,00	49 196,48
Finanskostnader		R 2013	Budsjett 2013	R 2012
8050	Renteinntekter	50 854,66	35 000,00	32 724,00
7770	Gebyrer	-	-	-112,50
7720	Gaver og bevilgninger	-15 000,00	-19 000,00	-19 000,00
Resultat av finansposter		35 854,66	16 000,00	13 611,50
Årsresultat		-137 367,64	10 000,00	62 807,98

Forenklet Balanseregnskap

Kortsiktig gjeld	2013	2012
2976 Aktive lokallagsmidler	-	14 825,70
Sum kortsiktig gjeld	-	14 825,70

Egenkapital	2012	2012
2050 Egenkapital pr 31.12.12	1 120 677,28	1 057 869,30
8800 Årsresultat	-137 367,64	62 807,98
Sum egenkapital	983 309,64	1 120 677,28

Noter:

Driftsinntekter

Konto 3930 - Refusjoner andre org/tilskudd- kr 5000 fra LSA til ledermøtet 2013 og kr 8.500 til vervekampanje fra NB

Konto 3950 - Inntekter vedr kontortjenester - Fra NB til Arendalsuka kr 27.724,-, fra NB kr 5.812,- til personalkostn.og kr 2.005,- i utlegg møtemat LSA.

Konto 3992 - Tilskudd opplæring fra NB,kostnadene er ført på avd 7755

Konto 3993 - Aktive lokallagsmidler fra NB,kostnadene er ført på avd 7765

Konto 3991 - Fylkesleders budsjett 2013, går mot posten på avd 7753 som står under overskrift Styreutgifter

Styreutgifter

Avd 7753 - Posten fylkesledersbudsjett går mot innteksposten med samme navn.

Møteutgifter og informasjon

Avd 7755 - opplæring av tillitsvalgte. Her er kostnadene knyttet til faktur til Århus med fylkesstyret . Inntektsposten er kt 3992 .

Avd 7756- Årsmøte. Hotellutgifter og reisekostnader på utsendingene fra lokallaga.

Avd 7757 - Ledermøte. Kostnadene er møtelokale og mat, km godtgjørelse til lokallagslederne og honorar til foredragsholder.

Avd 7758 - Andre møter - kostnadene er knyttet til deltakelsen vår på Arendalsuka. daggodtgjørelser,km godtgjørelse og div til standen.

På inntektsida kt 3950, har vi en fått tilskudd på kr 27.724 fra NB.

Avd 7764 - Div. materiell til arrangementer.

Avd.7765 - Aktive lokallagsmidler. Går mot inntektspost kt 3993 Aktive lokallagsmidler.

Avd 7766 - Naturligvis Messa. Div materiell til standen og annonsering.

Finanskostnader

Konto 7720- Bevilgninger:kr 5.000,- til Malawi-prosjektet og Nei til EU i VA kr 10.000,-, Vi har også bevilget kr 4.000,- til 4H i Vest-Agder for arbeidsåret 2013.

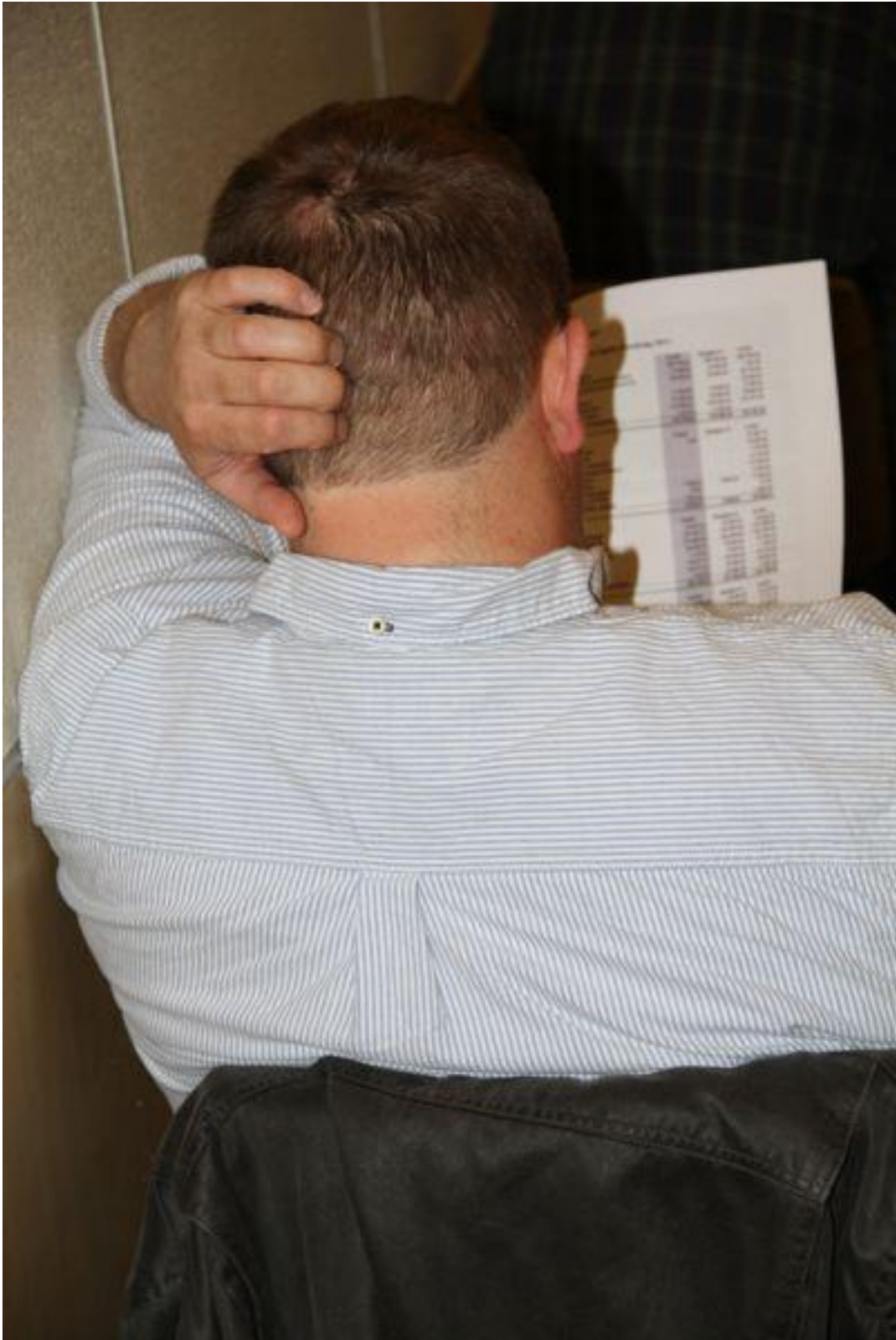
Denne bevilgningen blir bokført på regnskapet for 2014.

Forenklet Balanseregnskap

Konto 2976 - Aktive lokallagsmidler på kr 14.825,70 i regnskapet for 2012, er delt ut sammen med bevilgningene fra NB i 2013.

Konto 2050- Egenkapital. Av dette er 50.000 lån til Landbrukets Dag SA.

Lånet til Landbrukets Dag SA er forlenget til 2016.

Ja du skal vere helt våken, og vel så det, hvis du skal sette opp - og forstå de rette regnskapstallene for Vest-Agder Bondelag.
(foto: øystein moi)

EN LØNNSOM
PARTNER!

Står du framfor viktige valg for fremtiden?

TINE Strategi og Veivalg

Bonden som bedriftsleder må planlegge og lede virksomheten på lang sikt. Strategiprosesser dreier seg om å gjennomføre veivalg. Riktig retning vil sikre lønnsomhet på kort og lang sikt!

Sertifiserte rådgivere kan bistå med å

- Utforme mål
- Kartlegge muligheter
- Utvikle alternativer
- Vurdere og motivere til valg
- Støtte i gjennomføring

Tar du ikke valg selv, vil omgivelsene gjøre det for deg!

TINE Rådgiving

Kontakt TINE Rådgiver eller les mer på medlem.tine.no

Jo mere vi er sammen

Alle husdyrprodusenter er små aktører i det store markedet. Men alle er sterkere når vi opptre sammen.

Nortura er det eneste landsomfattende slakteriet i Norge som eies av medlemmene. Vi er bøndernes egen bedrift. Vårt formål er å sikre avsetning av norsk kjøtt og egg og skape verdier for eierne.
Se medlem.nortura.no

Gårdskreditt

– rask og enkel tilgang til kapital

Gårdskreditt er et fleksilån for landbruket som gir deg større økonomisk frihet. Innenfor den avtalte lånerammen styrer du selv hva du bruker pengene på, og hvor mye som skal nedbetales. Renter beregnes kun på det beløpet som du til enhver tid har benyttet. Vi hjelper deg også med lån og finansiell rådgivning.

Søk om gårdskreditt hos oss!

Landkredittbank.no/landbruk
815 52 245

 Landkreditt Bank

Notater:

